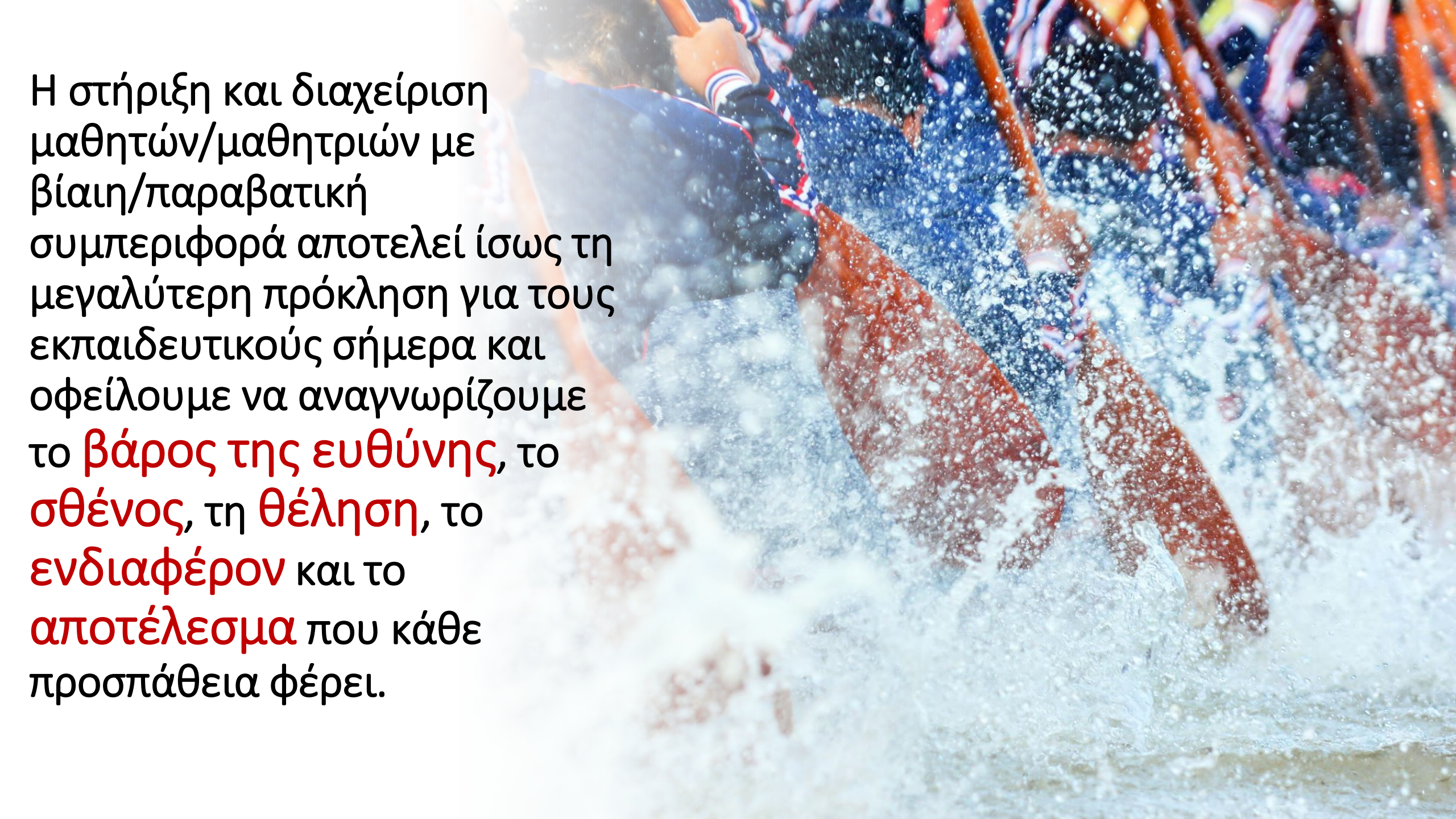

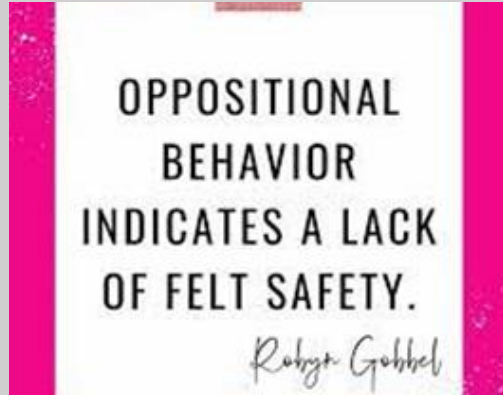
Στήριξη και διαχείριση μαθητών/μαθητριών με βίαιη/ παραβατική συμπεριφορά

Βασιλική Λοΐζου & Αντιγόνη Καραγιάννη

Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Η στήριξη και διαχείριση
μαθητών/μαθητριών με
βίαιη/παραβατική
συμπεριφορά αποτελεί ίσως τη
μεγαλύτερη πρόκληση για τους
εκπαιδευτικούς σήμερα και
οφείλουμε να αναγνωρίζουμε
το **βάρος της ευθύνης**, το
σθένος, τη **θέληση**, το
ενδιαφέρον και το
αποτέλεσμα που κάθε
προσπάθεια φέρει.

Τα σύγχρονα
παιδαγωγικά μοντέλα
δίνουν έμφαση στον/
στην εκπαιδευτικό που
αποτελεί το σχεδιακό
περιβάλλον του παιδιού

Εστιάζουν στις σχέσεις (ολιστική προσέγγιση)

Βλέπουν τη συμπεριφορά σαν επικοινωνία

Αναζητούν βαθύτερα αίτια

Στοχεύουν στο αίσθημα ασφάλειας

Στηρίζονται στην πρόληψη μέσα από την καλλιέργεια δεξιοτήτων

Αξιοποιούν γνώσεις νευροεπιστήμης

Πληροφορούνται από το τραύμα

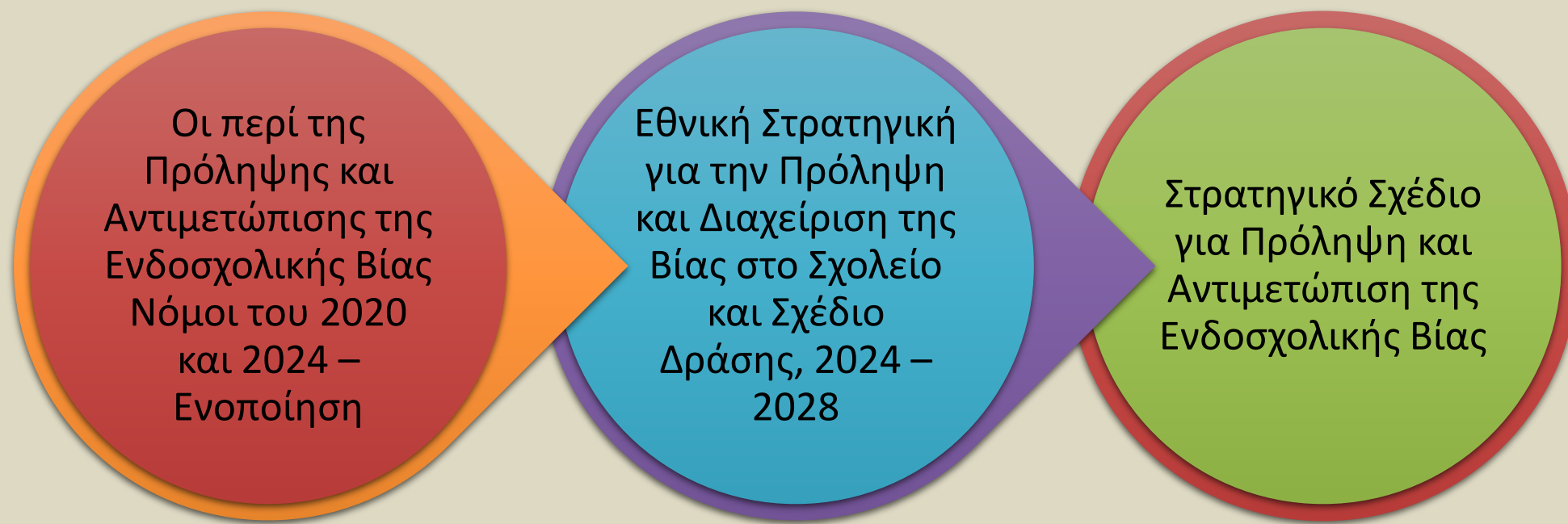
Λαμβάνουν υπόψη τη φυσιολογία (όλων των μελών)

Εφαρμόζουν διαφοροποιημένες πρακτικές

Εστιάζουν στα δυνατά σημεία

Στηρίζονται στον διάλογο

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να διασφαλίζει υγιές και ασφαλές σχολικό περιβάλλον, να προάγει και να ενσωματώνει στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου την απόκτηση απαραίτητων δεξιοτήτων ζωής, που διασφαλίζουν την ικανότητα του παιδιού να διαχειρίζεται αρμονικά τις σχέσεις του με τους άλλους και με το περιβάλλον

Ολιστική Προσέγγιση Ασφαλές σχολείο για όλους

- Σύμφωνα με την ολιστική προσέγγιση η προβληματική συμπεριφορά θεωρείται μέρος του κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται, δεν είναι ξένη ως προς αυτό. Βασική αρχή αποτελεί η αποδοχή της ιδέας ότι οι συμπεριφορές όλων όσων μετέχουν σε ένα κοινό πλαίσιο βρίσκονται σε μια συνεχή κυκλική ανάδραση μεταξύ τους. Μέσα από αυτό το πρίσμα, η οποιαδήποτε μεταβολή στην αντίληψη ή στη συμπεριφορά ενός ατόμου είναι δυνατόν να επηρεάσει την προβληματική συμπεριφορά.
- Μονοδιάστατες 'συστάσεις' προς μια κατεύθυνση του τύπου 'οι μαθητές/τριες πρέπει να μάθουν να συμπεριφέρονται' ή 'οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να θέτουν όρια' αποτυγχάνουν να συλλάβουν μια πραγματικότητα που είναι **πολυπαραγοντική, διαπροσωπική και δυναμική**.
- Ως εκ τούτου, η στήριξη και διαχείριση μαθητών/μαθητριών με βίαιη/παραβατική συμπεριφορά δεν γίνεται να αφορά μόνο τους μαθητές/τριες που εκδηλώνουν βίαιες ή παραβατικές συμπεριφορές, δηλαδή τους/τις θύτες.
- Το μέλημα μας ίσως να αφορά πρωτίστως τους/τις θύτες οι οποίοι/ες ενδεχομένως να είναι θύματα σε ένα άλλο πλαίσιο και να χρειάζονται τη στήριξή μας περισσότερο από παιδιά που τυγχάνουν αποδοχής και φροντίδας.
- Όμως, η πραγματικότητα είναι ότι η στήριξη και διαχείριση μαθητών/μαθητριών με βίαιη/παραβατική συμπεριφορά αφορά το σύνολο όσων ανήκουν σε μια σχολική κοινότητα και κατά βάση αναφέρεται στην **αίσθηση του ανήκειν** στο συγκεκριμένο πλαίσιο αναφοράς και στο **σχολικό κλίμα**.

Η Στήριξη των Εκπαιδευτικών αποτελεί προτεραιότητα

Στον φαύλο κύκλο των στρεσογόνων περιστατικών και καταστάσεων που συχνά παρατηρούμε να προκύπτει και να κλιμακώνεται αναζητούμε πύλες παρέμβασης που μπορούν να τον σπάσουν.

Αυτό συνήθως ξεκινά από τους ενήλικες όμως δεν είναι πάντα απλό.

Σχέδιο Δράσης

Στήριξη και
διαχείριση
μαθητών/μαθητριών

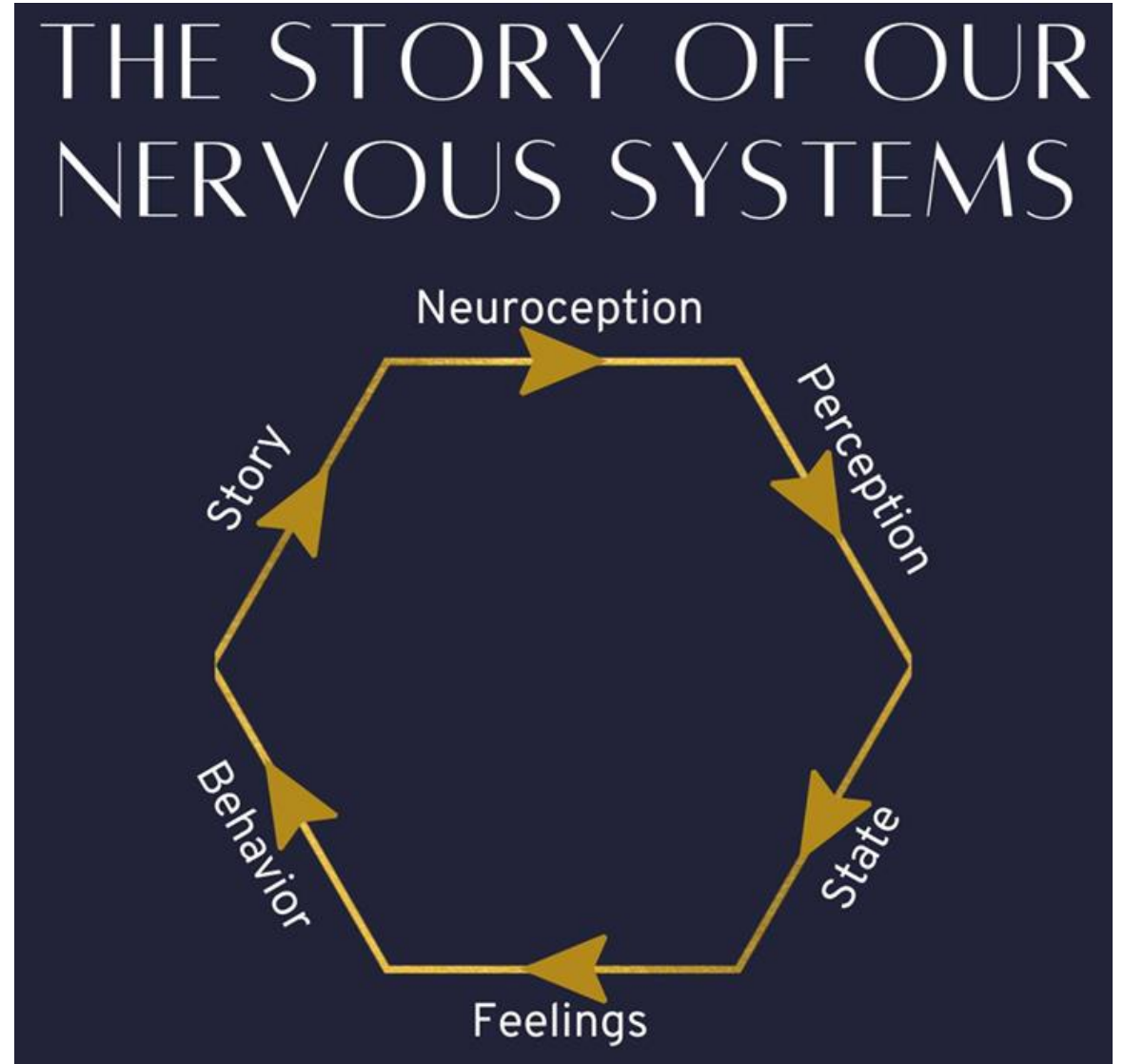

Στήριξη
εκπαιδευτικών

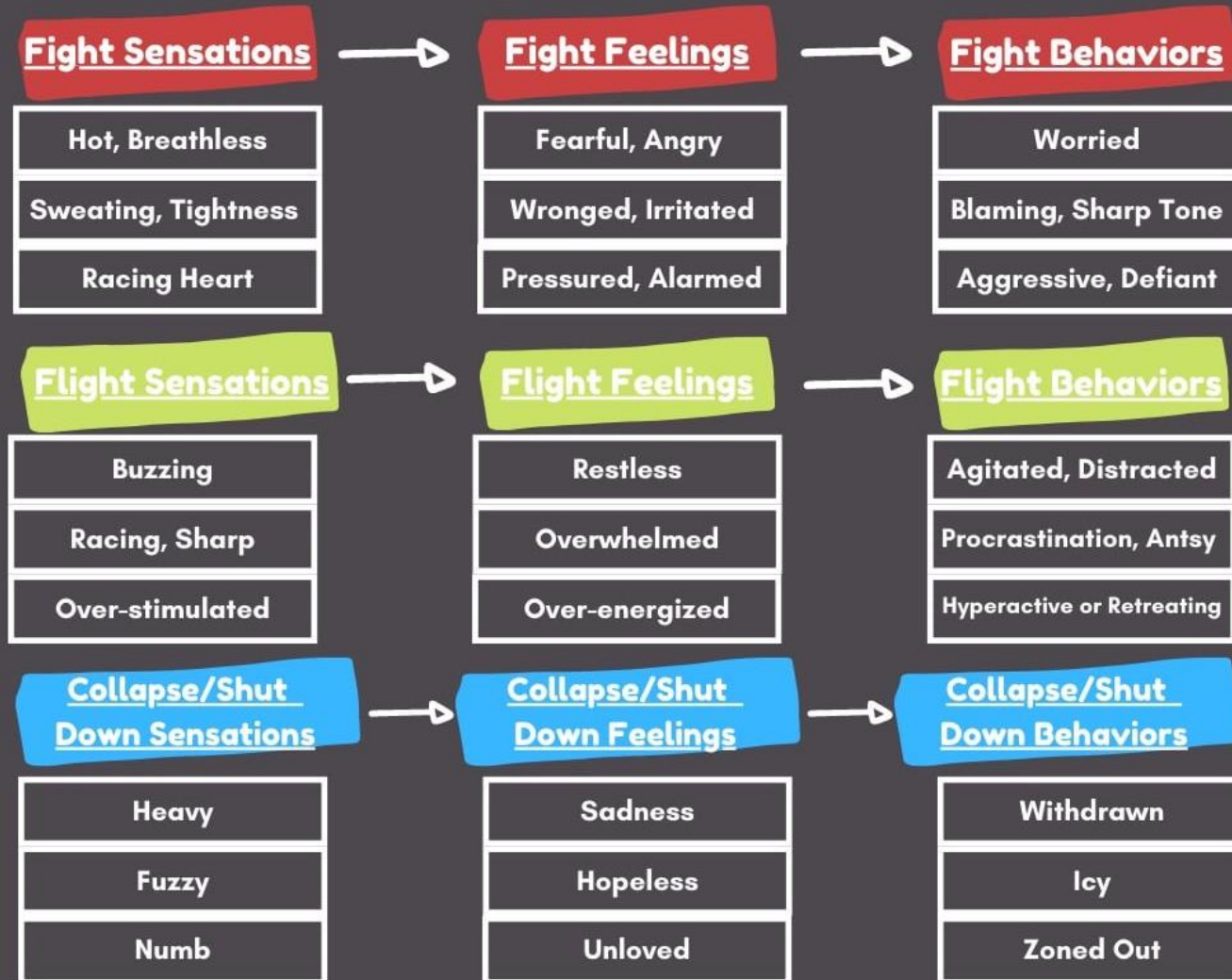
Αντίδραση στο στρες

Στάδιο Συναγερμού: Περιλαμβάνει την ενεργοποίηση του συμπαθητικού νευρικού συστήματος το οποίο συνδέεται με την αντίδραση «**πάλης ή φυγής**» και αποτελεί **σύστημα προστασίας**.

Η αντίδραση του σώματός μας σε στρεσογόνους παράγοντες είναι πολυπαραγοντική και μπορεί να εκδηλώνεται με πολλούς τρόπους.

Stress Response States in Adults

Ανησυχία

Αιχμηρός τόνος

Επιθετικότητα

Αμυντικότητα

Διάσπαση προσοχής

Αναβλητικότητα

Υπερδιέγερση

Αποστασιοποίηση

Πάγωμα

Αποσύνδεση

Στήριξη

- Σχεσιακή πειθαρχία
- Αναγνώριση βαθύτερων αιτιών
- Τόνωση της αλληλεγγύης
- Αίσθηση ανήκειν

Διαχείριση

- Κανονιστικό πλαίσιο
- Εφαρμογή παιδαγωγικών μέτρων
- Παραπομπή μαθητή, σε περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο και αξιοποίηση των σχετικών με το θέμα υπηρεσιών, δομών και προγραμμάτων όπου επιβάλλεται (ΥΣΕΑ, ΥΕΨ, ΟΑΠ, Ειδική Αγωγή, ΥΚΕ του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, ΥΨΥΠΕ του Υπουργείου Υγείας)

Στήριξη & Διαχείριση

- Θα μπορούσαμε να δούμε τη στήριξη ως ένα υψηλό, ίσως ιδανικό, επίπεδο διαχείρισης που αποτελεί **ΠΡΟΛΗΨΗ** για τη συνέχεια.
- Ως εκπαιδευτικοί είμαστε ικανοί να διακρίνουμε ποιο επίπεδο διαχείρισης είναι καταλληλότερο κάθε φορά.

Παραδοσιακά, η εκπαίδευση θεωρούσε τις δυσκολίες συμμόρφωσης ως ένα πρόβλημα των ίδιων των παιδιών ή των οικογενειών τους το οποίο δεν συνάδει με το περιβάλλον του σχολείου για αυτό και πρέπει να 'διορθώνεται' προκειμένου να επιτελείται το εκπαιδευτικό έργο.

Η εργαλειοθήκη του εκπαιδευτικού ήταν γεμάτη με πρακτικές επιβράβευσης ή τιμωρίας που αποσκοπούσαν στην πρακτική και άμεση κατάπαυση των συμπεριφορών εντός της σχολικής μονάδας.

Ως αποτέλεσμα, συχνά οι τρόποι αντιμετώπισης βίαιων/παραβατικών συμπεριφορών εξαντλούνταν σε πειθαρχικά μέσα.

Υπήρχε η αίσθηση ότι μέχρι εκεί μπορούσε το σχολείο να παρέμβει σε θέματα που είναι αλήθεια ότι ξεπερνούν τα όρια του σχολείου.

Η ιστορία αυτή είναι μια ιστορία τροποποίησης της συμπεριφοράς. **Αποτελεσματική μεν και απαραίτητη σε ένα ευνομούμενο εκπαιδευτικό και πλουραλιστικό πλαίσιο**, μονοδιάστατη δε καθώς αναγνωρίζει και παρεμβαίνει μόνο στο επίπεδο της συμπεριφοράς.

Παραδοσιακή Πειθαρχία

Πλεονεκτήματα

- Σταθερότητα, απαραίτητο συστατικό για την ασφάλεια
- Ξεκάθαροι ρόλοι
- Οριοθέτηση
- «Εκεί που οι κανόνες είναι πολύ χαλαροί ή δεν λαμβάνονται υπόψη δημιουργείται συναισθηματική δυσφορία η οποία συντελεί στην ανάπτυξη βίαιων συμπεριφορών»

(Πασχάλη, 2022)

Προκλήσεις

- Χαμηλός βαθμός υπευθυνοποίησης.
- «Στην παραδοσιακή πειθαρχική προσέγγιση έχει ασκηθεί κριτική, καθώς η εμπειρία έχει δείξει ότι οι τιμωρίες, ειδικά όταν είναι ακραίες, έχουν περιορισμένη αποτρεπτική δράση και τείνουν να αυξάνουν τα συναισθήματα δυσαρέσκειας και εχθρότητας προς αυτούς που την επιβάλλουν»

(Αρτινοπούλου, Β. και άλλοι 2023)

- Η κατά μέτωπο αντιμετώπιση παιδιών με βίαιη/παραβατική συμπεριφορά, η οποία ενδεχομένως να ερμηνεύεται ως να στοχοποιεί τα ίδια τα άτομα και όχι τις συμπεριφορές τους, μπορεί και να συμβάλλει στην κατεύθυνση του προβλήματος παρά της λύσης.
- Αντίκειται σε σύγχρονες μεθόδους παιδαγωγικής που προσβλέπουν σε ολοκληρωμένη και ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου.

Αναγνωρίζοντας ότι πρακτικές καταστολής της συμπεριφοράς δεν είναι αποτελεσματικές από μόνες τους καταλήγουμε σε ένα πιο δημοκρατικό στυλ διαχείρισης των σχολικών μονάδων το οποίο συνδυάζει πρακτικές.

Οι δεξιότητες δεν 'διδάσκονται' αλλά αναπτύσσονται μέσα σε πλαίσια ασφάλειας και συρρύθμισης με ενήλικες

Έρευνες δείχνουν πως αποτελεσματικές πρακτικές πρόληψης της βίας και της παραβατικότητας σχετίζονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλήματος, διαχείρισης θυμού, έκφρασης συναισθημάτων, συνεργασίας και ενσυναίσθησης (Μπίμπου – Νάκου & Νικηφορίδης, 2016)

Πολλές από αυτές τις λειτουργίες είναι προϊόν αναπτυξιακών, εκπαιδευτικών και κοινωνικοσυναισθηματικών σταδίων.

Δεν διδάσκονται, **δεν επιβάλλονται** αλλά καλλιεργούνται μέσα από σχέσεις συρρύθμισης με ενήλικες.

Η ικανότητα για συμμόρφωση δεν αποτελεί πάντα συνώνυμο της καλλιέργειας δεξιοτήτων

Η διαχείριση της παραβατικότητας στο πλαίσιο της σύνδεσης της νομοθετικής ρύθμισης με τη σχολική πραγματικότητα

Η σύγχρονη θεώρηση:

- διευρύνει τη σφαίρα της αντίληψης για τον **ρόλο του εκπαιδευτικού**,
- προτάσσει την **παιδαγωγική διάσταση** ως ένα **διεπιστημονικό πεδίο**,
- **ανατρέπει** την πεποίθηση περί **‘προβληματικού’ παιδιού** και
- **συλλαμβάνει** την **πολυπλοκότητα** που διακρίνει τα **θέματα ρύθμισης της συμπεριφοράς**.

Σύγχρονα παιδαγωγικά
μοντέλα

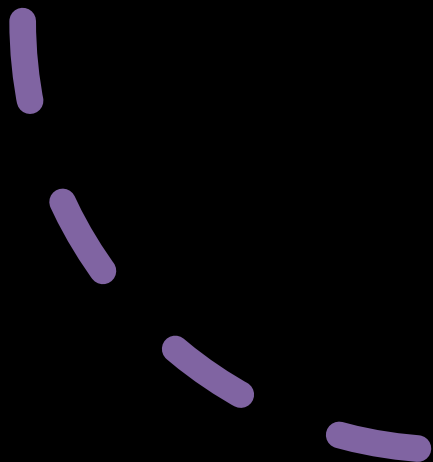
Ο όρος **ρύθμιση**
έρχεται να
αντικαταστήσει τον
όρο συμμόρφωση

Καλλιέργεια
Δεξιοτήτων μέσα
από κλίμα
ασφάλειας:

- Ευελιξία & Προσαρμοστικότητα
- Ανοχή στη Δυσφορία
- Επίλυση Προβλήματος

Ενσυναίσθηση:
το πιο ισχυρό
εργαλείο που
διαθέτουν οι
Παιδαγωγοί

Στο επίκεντρο της
Πειθαρχίας
βρίσκονται οι **Σχέσεις**

Σχέσεις: μια
πραγματικότητα
πολυπαραγοντική,
διαπροσωπική και
δυναμική

- Ως εκπαιδευτικοί, κατά βάση αλληλεπιδρούμε με ομάδες μαθητών/τριών.
- Σε επίπεδο διαχείρισης περιστατικών κατά περίπτωση, οι σχέσεις ενδυναμώνονται όταν λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του κάθε ατόμου και όταν λειτουργούμε εξατομικευμένα.

Η ανταπόκριση στο εξατομικευμένο αισθητηριακό, συναισθηματικό και ιστορικό προφίλ είναι ο τρόπος που συντελείται καλύτερα η **μάθηση και η ανάπτυξη του ατόμου.**

Εξατομίκευση στην
προσέγγιση

- Ιστορικό (αφήγηση)
- Ιδιοσυγκρασιακοί παράγοντες
- Αναπτυξιακοί παράγοντες και κατακτημένες δεξιότητες
- Έμφαση στα δυνατά σημεία (Strength based)

καινωνική/συναισθηματική βία

σωματική βία

λεκτική βία

διαδικτυακή

αδιαφορία

απουσίες

σχολική αποτυχία

απόσυρση

οικονομική ανέχεια

γονική αποξένωση

παραμέληση

τραύμα

πόνος

συγκρούσεις
περιθωριοποίηση

μαθησιακές δυσκολίες

νευροαναπτυξιακές

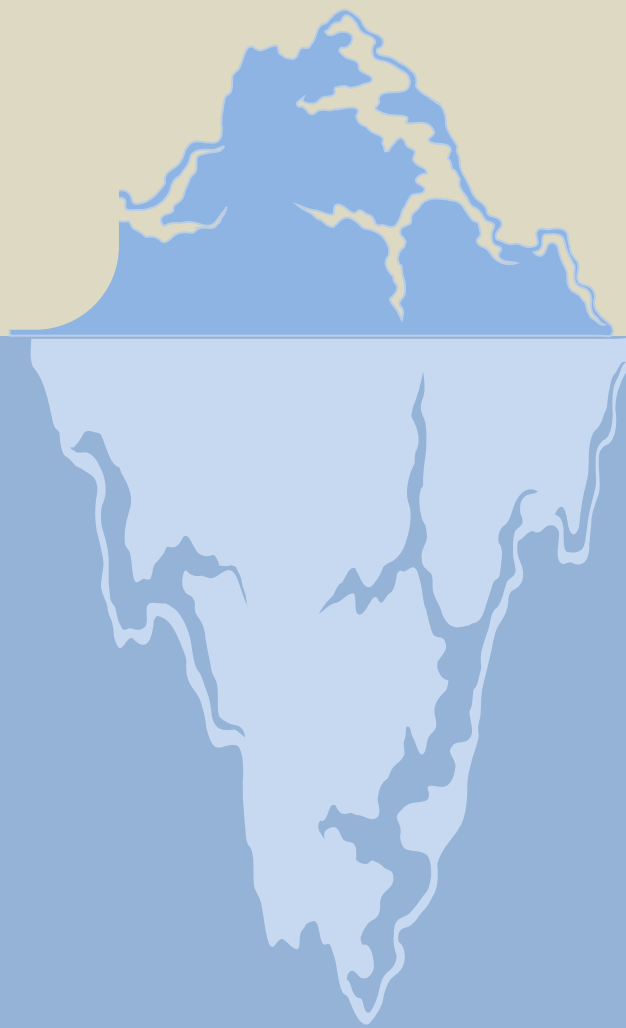
αισθητηριακές ευαισθησίες

μεταβάσεις

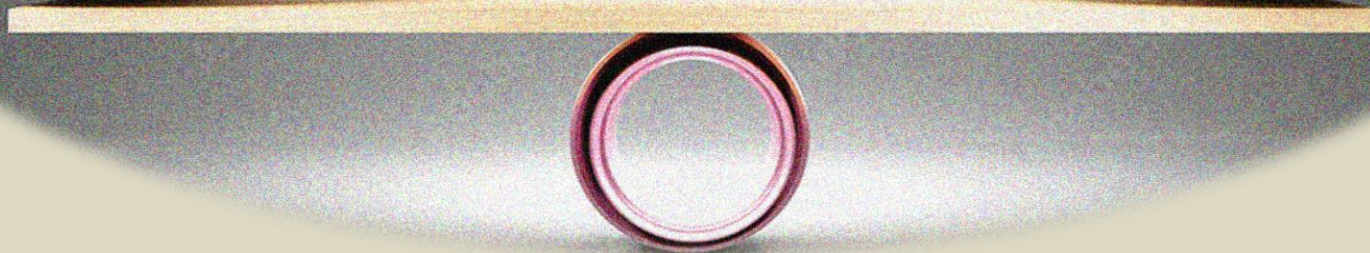
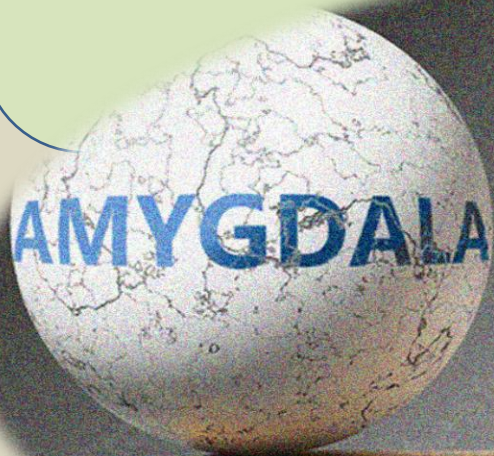
απώλεια

ιδιοσυγκρασιακά χαρ/κα

ρόλοι που δεν του αναλογούν

Οι άνθρωποι γεννιούνται κατά βάση ως συναισθηματικά όντα και σταδιακά και ωριμάζοντας εξελίσσονται σε γνωστικά και υπεύθυνα.

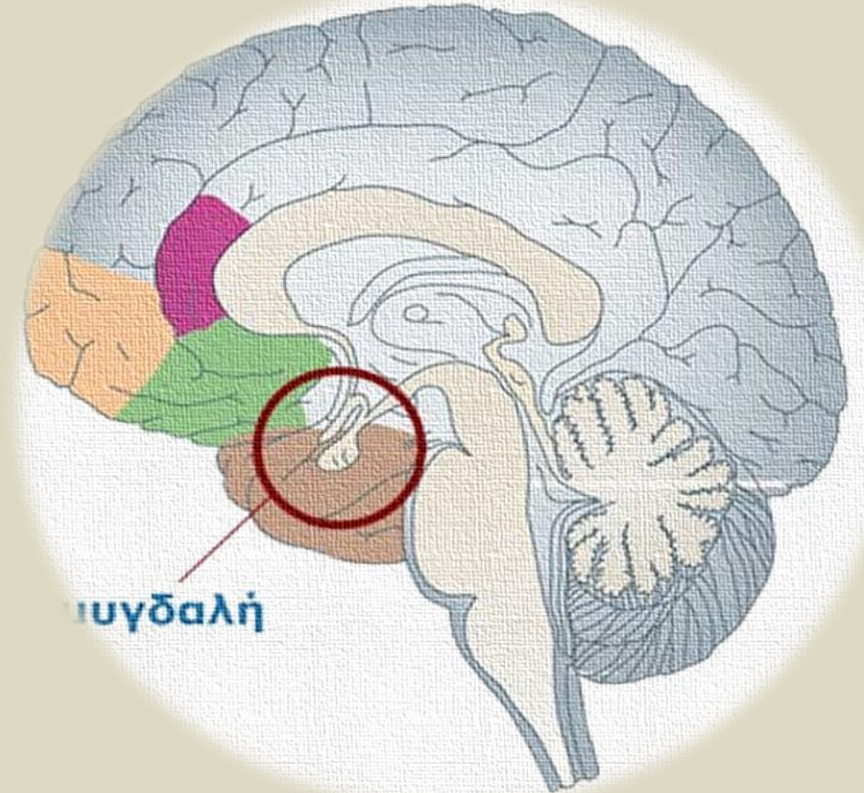

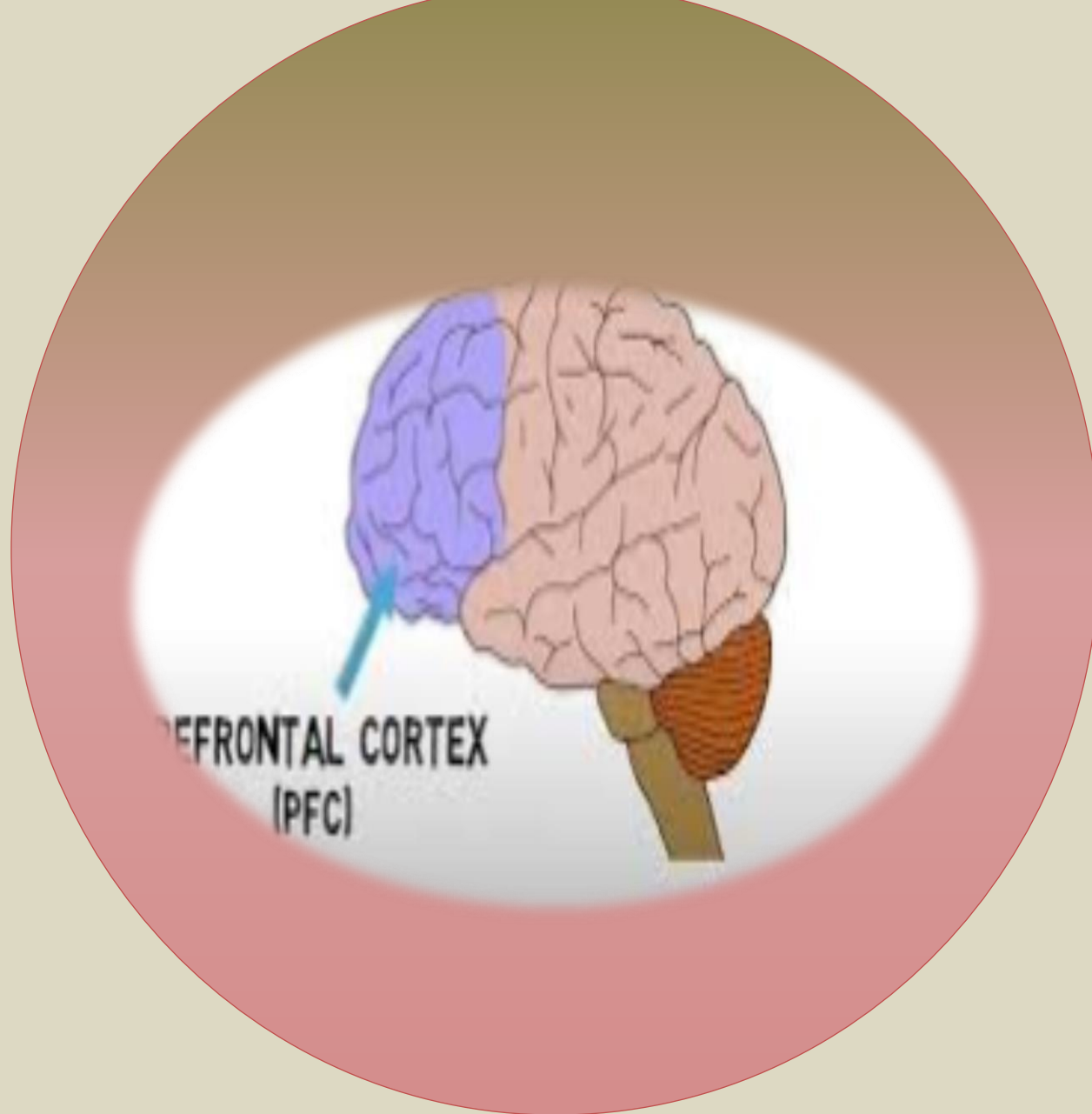
αμυγδαλή

περιοχή του εγκεφάλου η οποία ενεργοποιείται όταν βιώνουμε έντονα συναισθήματα (θυμός, φόβος)

- αποτελείται από μια ομάδα νευρώνων
- είναι μέρος του πρωτόγονου μας εγκεφάλου
- ελέγχει τις αυτόματες ενστικτώδεις αντιδράσεις μας
- ιδιαίτερα ευαίσθητο όργανο σε ερεθίσματα και αισθήσεις που σχετίζονται με την άμεση αντίδραση (συμπαθητικό νευρικό σύστημα)
- παίζει σημαντικό ρόλο στην μνήμη, στην λήψη απόφασης και στις συναισθηματικές αντιδράσεις
- δομείται, αναπτύσσεται και ωριμάζει πλήρως κατά τον 8ο μήνα της κύησης

Τί σημαίνει αυτό;

Το όργανο που επιτρέπει στο άτομο:

- ☐ να μελετήσει
- ☐ να σχεδιάσει δράσεις
- ☐ να αξιολογήσει τις συνέπειες της συμπεριφοράς του/της δράσης του
- ☐ να αξιολογήσει το ρίσκο
- ☐ να σκεφτεί με στρατηγική
- ☐ να ισορροπήσει την θύελλα/πλυμήρα (flood) των συναισθημάτων που προβάλλει η αμυγδαλή

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΩΡΙΜΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΟ ΣΤΗΝ

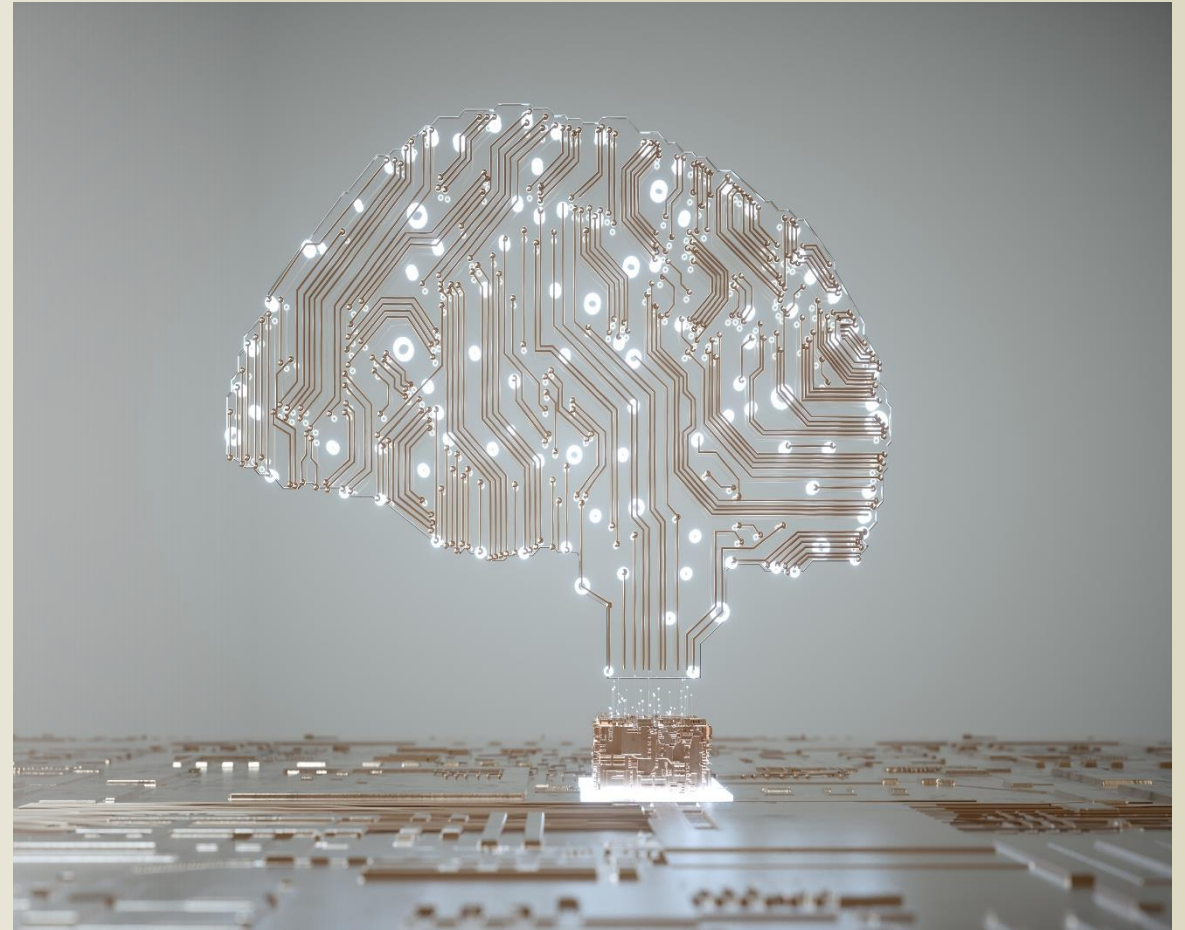
ΕΦΗΒΕΙΑ ...ωριμάζει μέχρι (24-25 χρ.)

Η συμπεριφορά μέσα από το νευρικό σύστημα

Οι συμπεριφορές μας ελέγχονται από το νευρικό μας σύστημα και τον τρόπο που προσλαμβάνει και αντιδρά στο τι γίνεται γύρω του.

Πολύ συχνά αυτοποιοιμένες αντιδράσεις γίνονται αντιληπτές ως να υπάρχει πρόθεση πίσω από αυτές.

Βαθιά στο νευρικό μας σύστημα, χωρίς να το συνειδητοποιούμε, διεξάγεται μια εγγενής διεργασία που ανιχνεύει την ασφάλεια ή την απειλή.

Οι αρνητικές συμπεριφορές εκπέμπουν ένα σήμα απορρύθμισης του νευρικού συστήματος.

“Ο εφηβικός εγκέφαλος βρίσκεται σε πόλεμο με τον εαυτό του.”

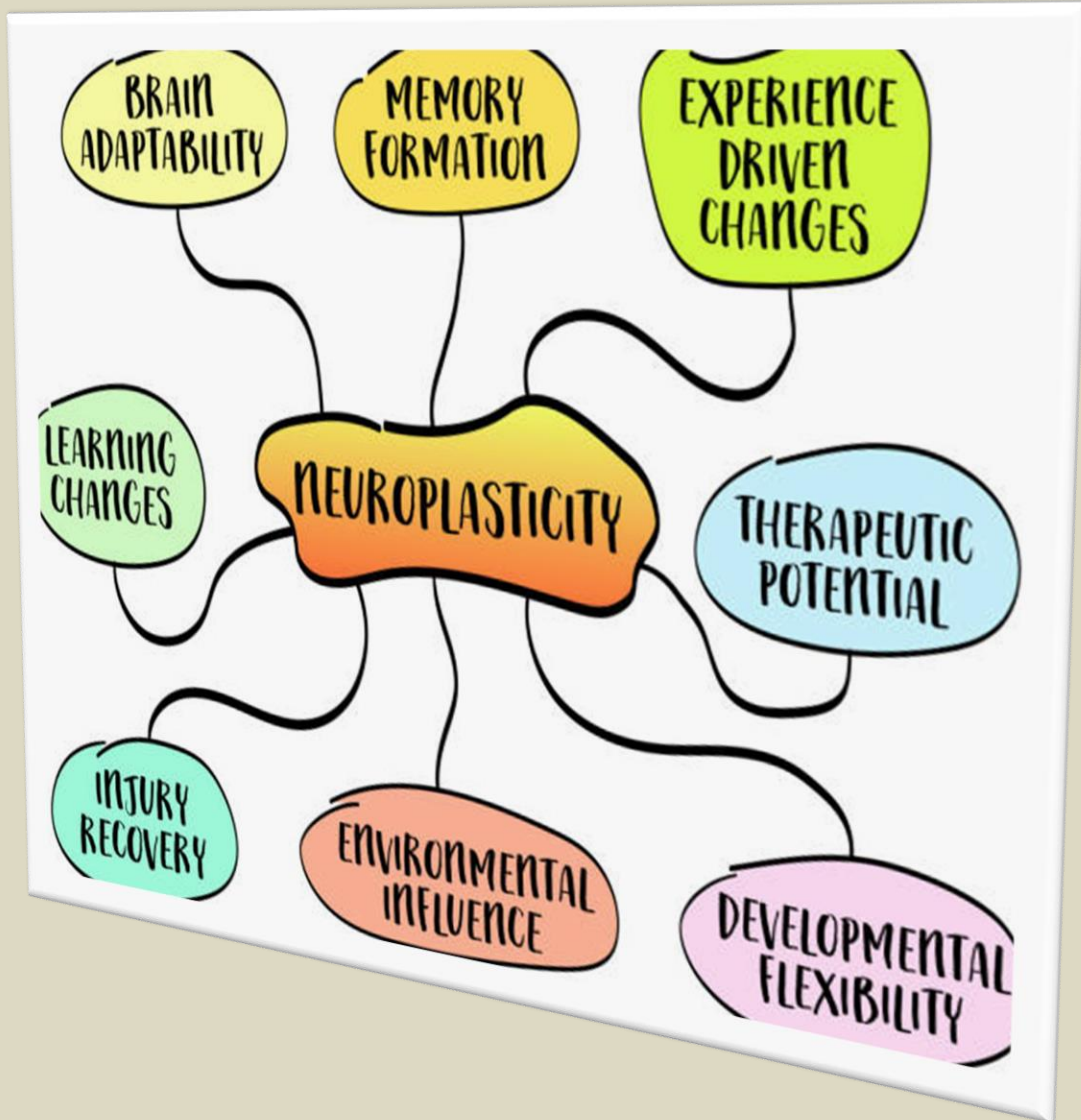
«Η εφηβεία είναι βιολογικά χαοτική. Το μεταιχμιακό σύστημα (που ελέγχει τα συναισθήματα) είναι υπερδραστήριο, ενώ ο προμετωπιαίος φλοιός (κέντρο ελέγχου και λογικής) δεν έχει ωριμάσει ακόμα. Αυτή η ανισορροπία κάνει τους εφήβους παρορμητικούς, ευάλωτους σε εξωτερικές επιρροές και εξαιρετικά συναισθηματικούς.»

Δρ. Γιώργος Μικελλίδης (2025)

...ταυτόχρονα όμως με το χάος που παρατηρείται στην διαδικασία ωρίμανσης του εγκεφάλου στην εφηβεία, αυτή η περίοδος αποτελεί ένα φωτεινό παράθυρο μετακίνησης...νευροπλαστικότητας.

Νευροπλαστικότητα

- ικανότητα του εγκεφάλου να αναδιαμορφώνει τις δομές του όταν ο άνθρωπος βιώνει νέες εμπειρίες
- δυναμική διαδικασία η οποία επιτρέπει στον εγκέφαλο να προσαρμόζεται και να αναπτύσσεται, ακόμα και να επιδιορθώνει τυχών βλάβες
- μέσω της διαδικασίας της νευροπλαστικότητας δημιουργούνται νέες νευρωνικές συνδέσεις ενισχύοντάς την λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα του εγκεφάλου

THE ADOLESCENT BRAIN

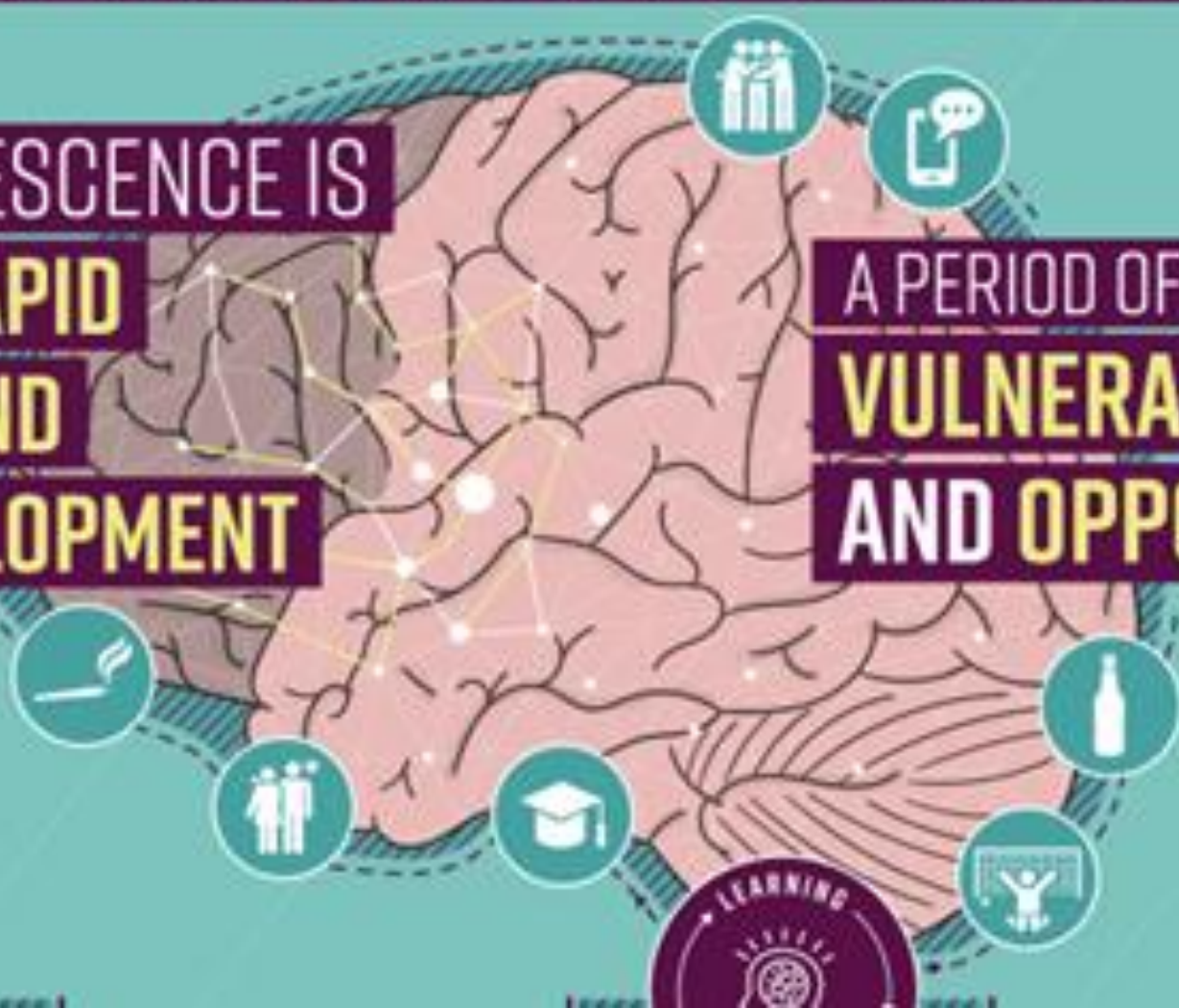
A SECOND WINDOW OF OPPORTUNITY

EARLY ADOLESCENCE IS
A TIME OF RAPID
LEARNING AND
BRAIN DEVELOPMENT

THESE INCLUDE
INCREASES IN
SENSATION-SEEKING,
MOTIVATION FOR SOCIAL
RELATIONS AND SENSITIVITY TO
SOCIAL EVALUATION.

A PERIOD OF
VULNERABILITY
AND OPPORTUNITY

PUBERTY INITIATES INTENSE
LEARNING & BRAIN
DEVELOPMENT, WHICH LEAD TO
STRUCTURAL REMODELING AND
NEURAL RE-CONFIGURATION OF
KEY BRAIN SYSTEMS. IT'S A
CRUCIAL TIME TO INVEST IN
ADOLESCENTS.

Νευροπλαστικότητα και Εκπαίδευση

Κατά τις ηλικίες φοίτησης στη Μέση Εκπαίδευση ο ανθρώπινος εγκέφαλος περνά τη δεύτερη μεγάλη περίοδο νευροπλαστικότητας.

Αλλαγές στον εγκέφαλο κατά την εφηβεία περιλαμβάνουν μια ταχεία αύξηση στις συνδέσεις μεταξύ των εγκεφαλικών κυττάρων καθιστώντας τις εγκεφαλικές οδούς πιο πλαστικές.

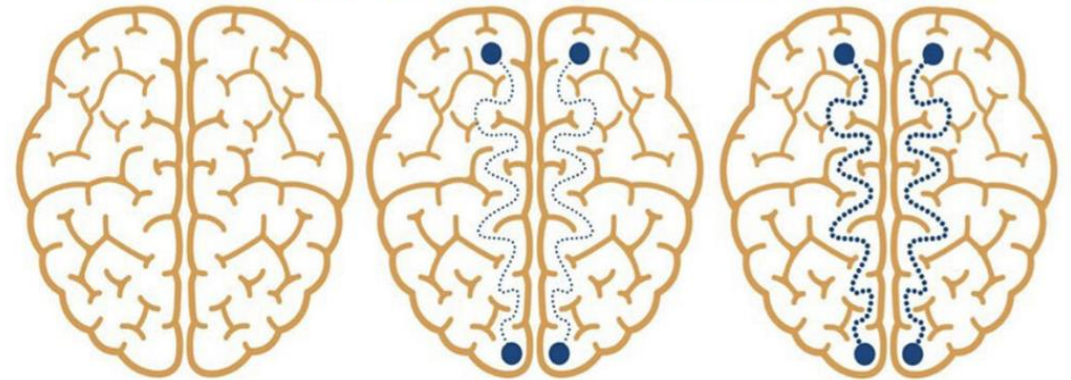
Αυτή είναι η περίοδος που τα νεαρά άτομα χρειάζονται ευκαιρίες για να συνδεθούν και να νιώσουν ότι ανήκουν περισσότερο ίσως από πριν.

Neuroplasticity

Every thought, feeling or action that we engage in triggers thousands of neurons that join together to form neural networks.

Patterns of behavior that are repeated become automatic

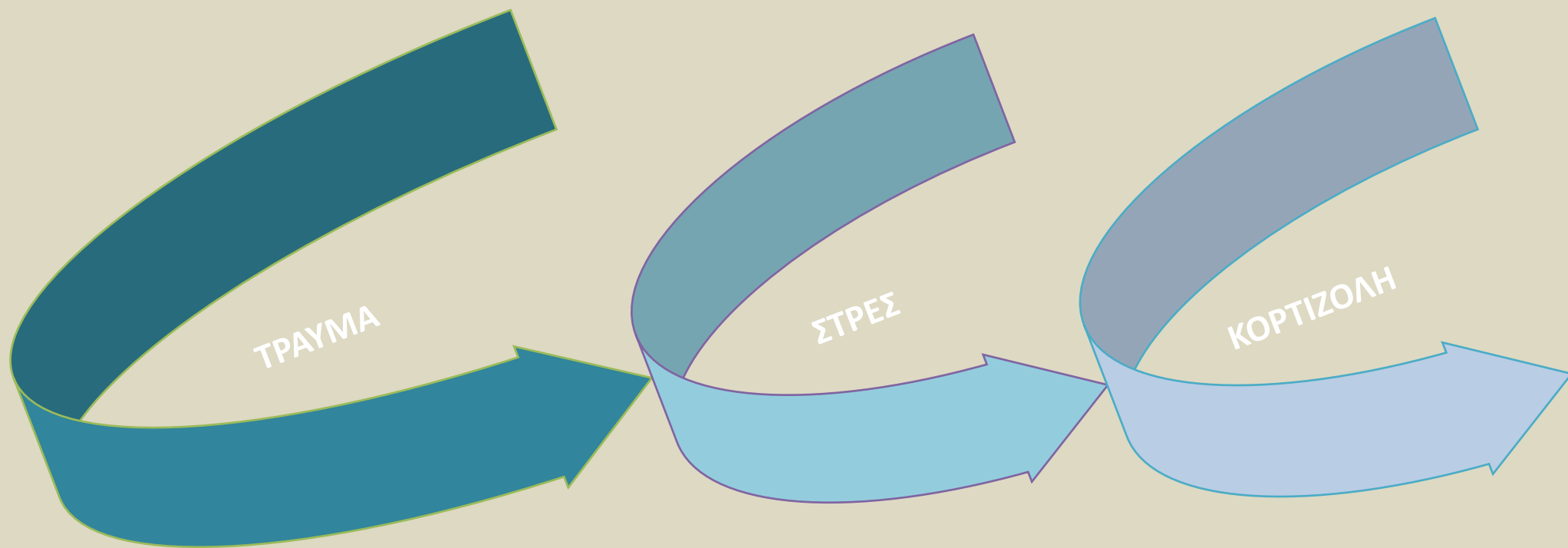

Patterns of behavior that are interrupted dissipate

The more we engage in a particular thought, feeling or action, the more we strengthen the associated neural networks, the quicker signals can be processed, until eventually signals can be processed almost instantly.

@brainchat

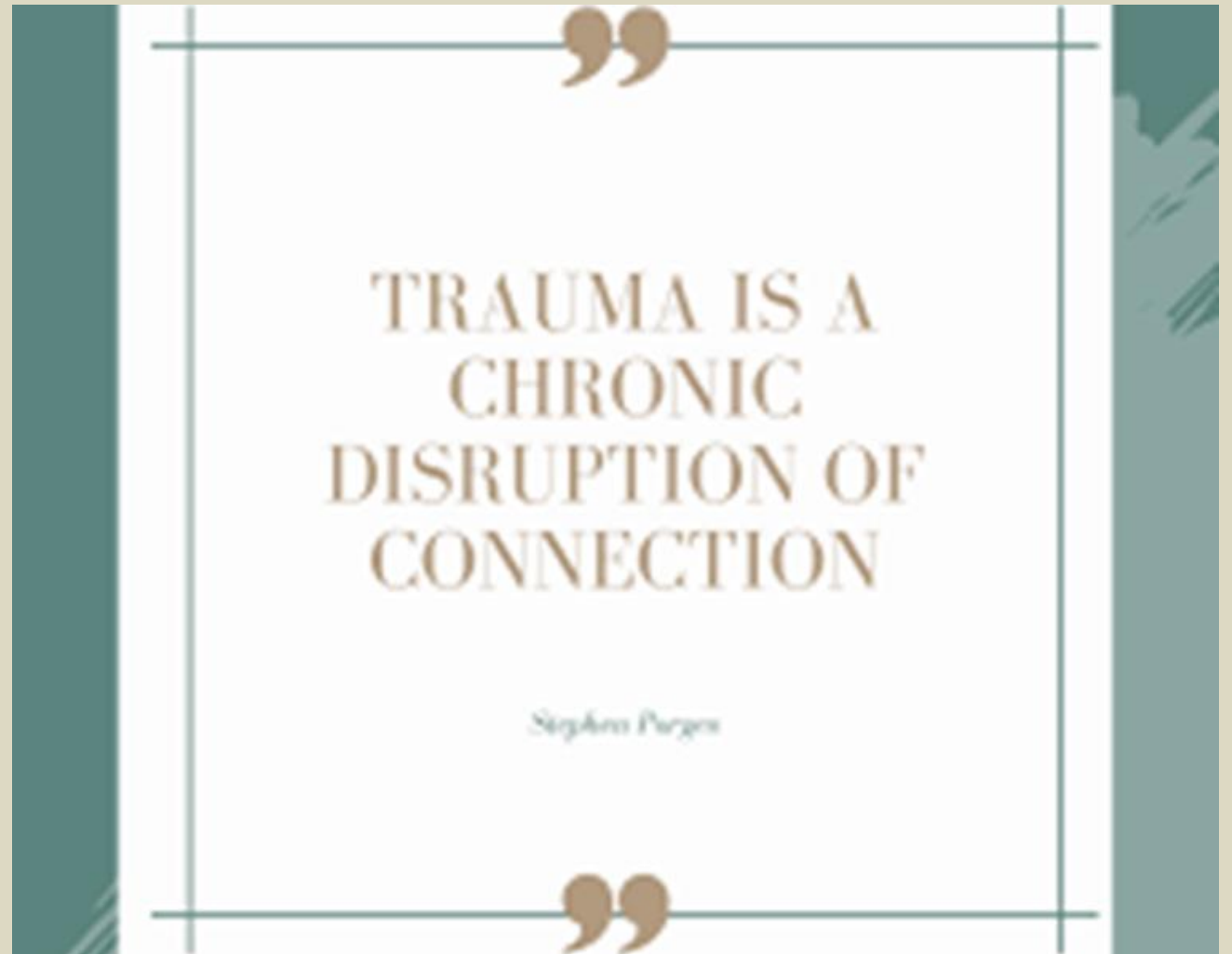

Πώς το τραύμα επηρεάζει τον εγκέφαλο

‘Το τραύμα παρεμβαίνει στα κυκλώματα του εγκεφάλου που περιλαμβάνουν εστίαση, την ευελιξία και τη δυνατότητα διατήρησης του συναισθηματικού ελέγχου. Η συνεχής αίσθηση κινδύνου και ανικανότητας προάγει τη συνεχή έκκριση ορμονών του στρες, οι οποίες μακροπρόθεσμα έχουν καταστροφικές συνέπειες το ανοσοποιητικό σύστημα και τη λειτουργία των οργάνων.’

BESSEL VAN DER KOLK A.

Το μόνο αντίδοτο είναι το αίσθημα της ασφάλειας μέσα από το βίωμα και την κατανόηση της φυσιολογίας τους σώματος.

Αρμοδιότητες της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας

Πρόληψη σε επίπεδο πρωτογενούς παρέμβασης (καθολικά)

Ετοιμασία επιμέρους δράσεων κατά τις οποίες λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης (εξατομικευμένα).

Έξοδος από την
ατομοκεντρική
λογική

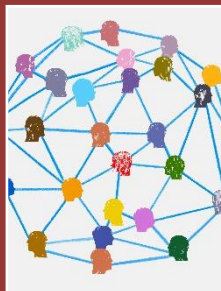
“

See a child differently,
you see a different child

Stuart Shanker

Καλές Πρακτικές: Στη βιβλιογραφία υπάρχουν πολλές.

Κοιτάμε να δούμε τι μπορούμε να προσαρμόσουμε λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του σχολείου και τα είδη της βίαιης/παραβατικής συμπεριφοράς που εμφανίζονται.

Επίπεδο Εκπαιδευτικών

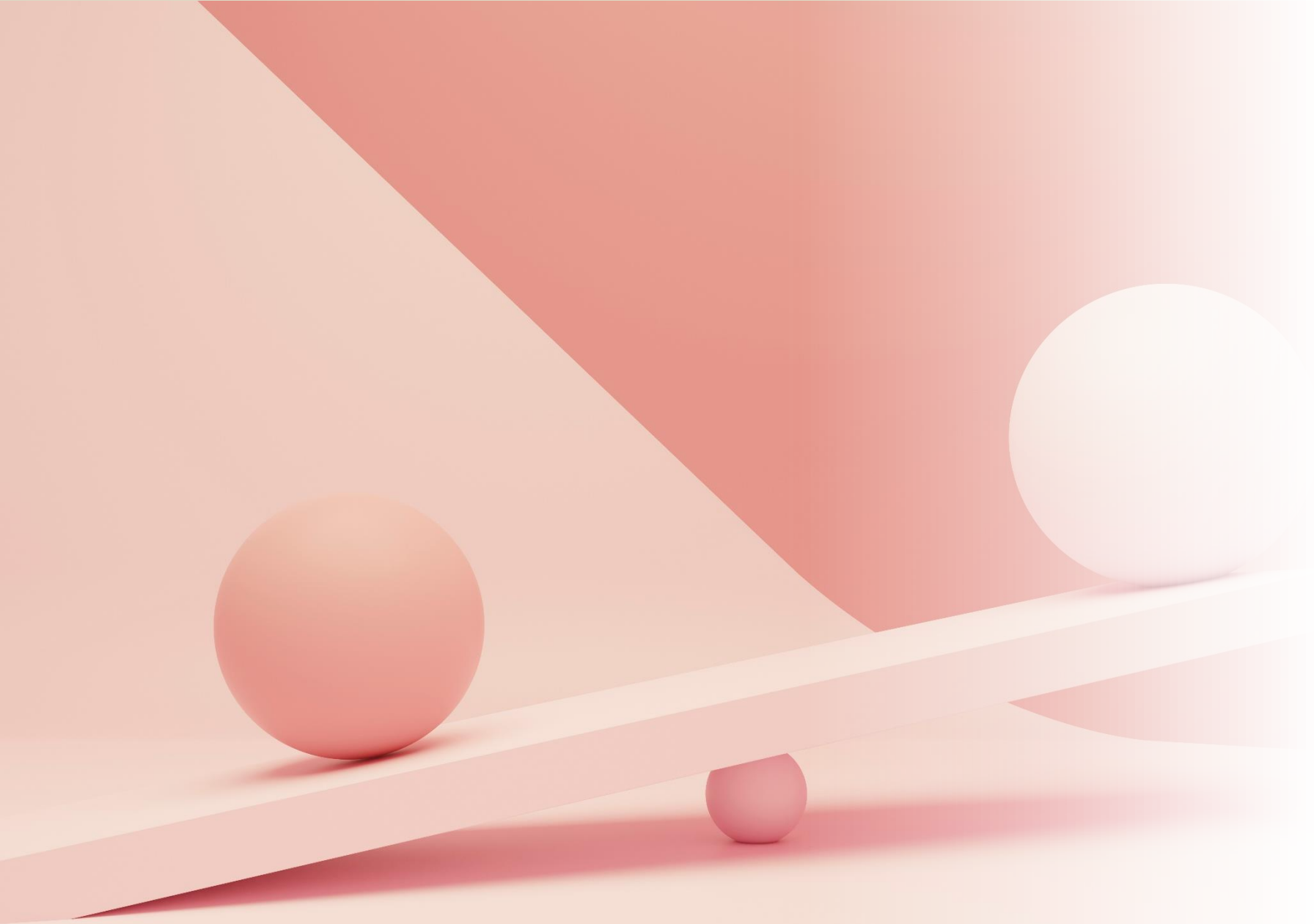
Επίπεδο Σχολικής Μονάδας

Επίπεδο Τάξης

Επίπεδο μαθητή/τριας

- Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν ότι η αρνητική συμπεριφορά διώκεται αλλά πώς δείχνουμε ότι η **θετική συμπεριφορά επιδιώκεται;**
- “Ακόμη και στις πιο ακραίες συνθήκες παραβατικότητας, ένα από τα πιο επιτυχημένα εγχειρήματα εξόδου από την παραβατικότητα ήταν δράσεις που ενεργοποιούσαν το **αίσθημα της αξίας των παιδιών αυτών ως μέρη ενός συνόλου που τα χρειάζεται.**”

(Νικολαΐδης, 2024)

Αναγνώριση της **μη** παραβατικής συμπεριφοράς

Από την Ιεραρχία στην Κυκλική Λογική

Επίπεδο Μαθητή/τριας :

Επανεξετάζουμε τις προσδοκίες μέσα από ένα φακό ικανότητας και αξίας.

Ανταποκρινόμαστε στο επίπεδο λειτουργίας του νευρικού συστήματος.

Αν το παιδί ενεργεί από το σύστημα «πάλης ή φυγής» (συμπαθητικό νευρικό σύστημα) και βρίσκεται σε θέση 'προστασίας' ενδέχεται να μας δει ως απειλή.

΄Σπάζουμε΄ όσα θέλουμε να επικοινωνήσουμε σε μικρά βήματα και προσπαθούμε να συντονιστούμε με τον ρυθμό που το παιδί μπορεί να δεχθεί τις δικές μας καλές προθέσεις.

Συζητήσεις και ρουτίνες βοηθάνε στην εγκαθίδρυση κλίματος ασφάλειας.

Η επίγνωση που έχει ο εκπαιδευτικός για το δικό του νευρικό σύστημα είναι κομβικής σημασίας.

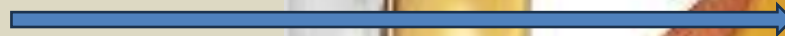

«Όταν παρατηρούμε τις συμπεριφορές μέσα από ένα ολιστικό μοντέλο κατανόησης, καταλαβαίνουμε τη διαφορά ανάμεσα στο να εστιάζουμε στη συμμόρφωση και στο να κατασκευάζουμε δυνατότητες για τη συναισθηματική ρύθμιση που αποτελεί το υπόστρωμα του ελέγχου της συμπεριφοράς.» (Delahooke, M.)

Μάθηση

Συναισθηματική Ρύθμιση

Εναρμονισμένη
Συμπεριφορά

...και γιατί μ' ενδιαφέρουν όλα αυτά; ...εγώ είμαι εδώ για να διδάξω!!

...κι' όμως ...η γνώση αλλάζει

...ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει

Τεχνητή νοημοσύνη

εξατομίκευση

- .προσαρμοσμένο περιεχόμενο
- .εξατομικευμένη αναλυτικό πρόγραμμα
- .ρυθμός και τρόπος που ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες
- .γνώση πιο προσβάσιμη από ποτέ

μετακίνηση

- .παραγόμενο περιεχόμενο
- .αυτοματοποιημένες αξιολογήσεις
- .ανάλυση & επεξεργασία δεδομένων μέσω προγραμματισμένων αλγορίθμων

AI & the future of education

...τότε τα σχολεία δεν θα χρειάζονται εκπαιδευτικούς... απλά καλές υποδομές τεχνολογικής υποστήριξης, συμβούλους, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς!!;;

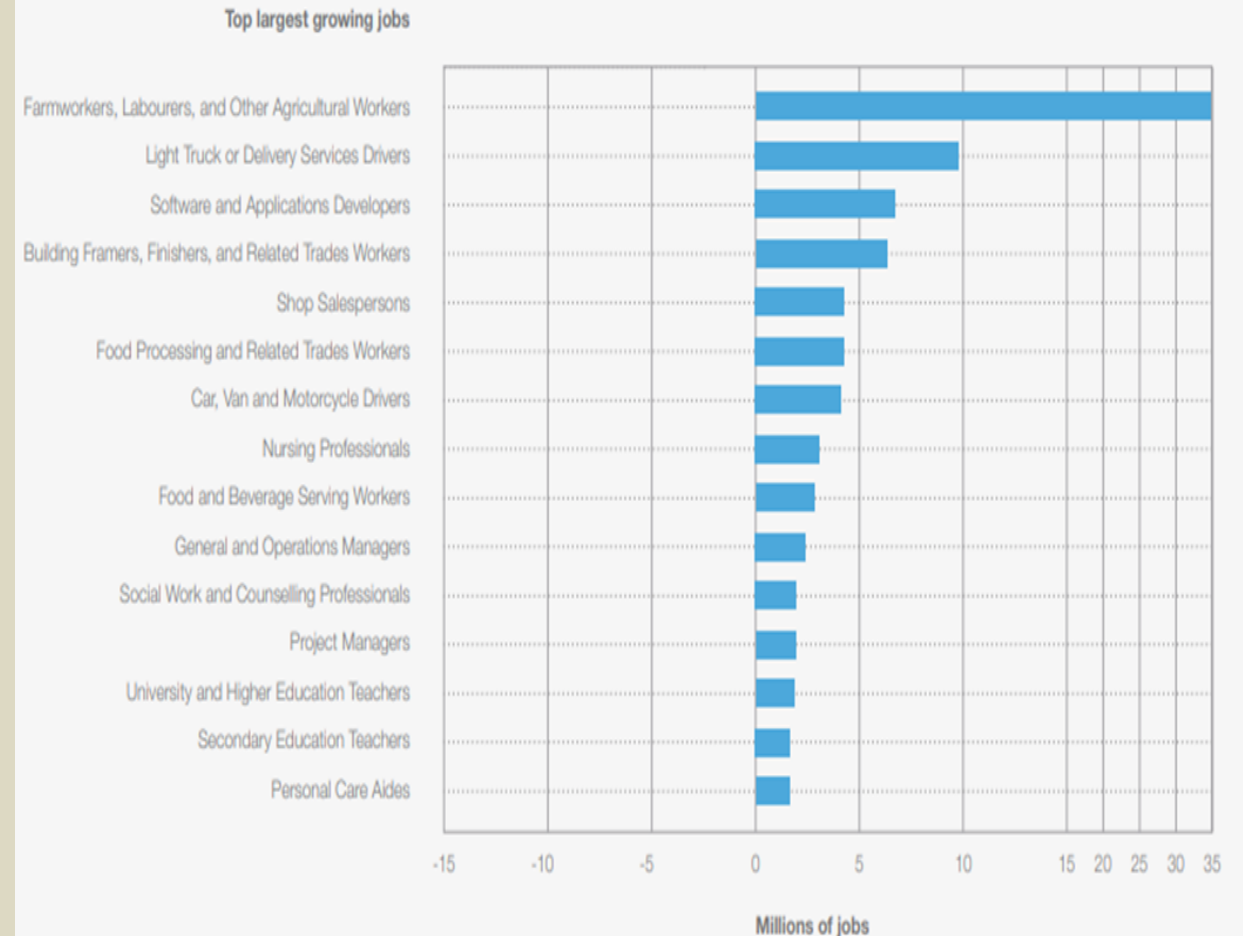
...κι όμως

World Economic Forum,
Future of Jobs, pg 21
https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf

Education-related roles such as University and Higher Education Teachers and Secondary Education Teachers are predicted to be among the biggest job creators in absolute terms over the next five years globally. Broadening digital access and growing working-age populations are the top two contributing drivers of this job growth, while increased focus on labour and social issues is seen as an additional factor.

FIGURE 2.4 | Largest growing and declining jobs, 2025-2030

Top jobs, ordered by largest net job growth and decline, in absolute terms, calculated based on ILO occupation employment statistics and expected net growth reported by employers surveyed.

Εκπαιδευτικός Θεματοφύλακας ανθρώπινων σχέσεων

- ✓ αρχιτέκτονες σημαντικών κοινωνικών αλληλεπιδράσεων
- ✓ υπενθυμητές για ηθική και υπεύθυνη χρήση της Τ.Ν.
- ✓ ανθρώπινη σοφία θα απαιτείται περισσότερο από ποτέ
- ✓ καλλιεργητές δημιουργικότητας και ανθρώπινης έκφρασης

Αξίες πανανθρώπινες

...το μέλλον της εκπαίδευσης

από το παρελθόν στο μέλλον και πίσω
στο παρελθόν... σε μια αέναη
κυκλικότητα.

Το παρελθόν και το μέλλον
συνυπάρχουν και αλληλοεπιδρούν

Αξίες πανανθρώπινες

Education is the vaccine for violence.

-Edward James Olmos

Μέσω της έμφασης στη δημιουργία συμπεριληπτικών σχολείων, της προαγωγής κουλτούρας σεβασμού της διαφορετικότητας και της διαφύλαξης όλων των εμπλεκόμενων μερών από οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού, μπορεί να επιτευχθεί ένα **κλίμα φυσικής και συναισθηματικής ασφάλειας** προς τα μέλη των σχολικών μονάδων, γεγονός που αποτελεί παράγοντα πρόληψης και ορθής διαχείρισης περιστατικών σχολικής βίας (UNESCO, 2021)

Βιβλιογραφία

- Νόμοι περί Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας (2020 & 2024 Ενοποίηση).
- Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο, 2024-2028.
- Αρτινόπουλου, Β. Μ., Μπαμπάλης, Κ. Θ., Τσώλη, Λ. Κ., & Νικολόπουλος, Ι. Β. (2023). *Σχολικός Εκφοβισμός - Θεωρία, Έρευνα και Πρακτικές*.
- Πασχάλη, Χ. (2022). *Δεξιότητες Διαχείρισης Ενδοσχολικής Βίας από τους Εκπαιδευτικούς και Σχολικό Κλίμα*.
- Churches, R., Dommert, E. (Ellie), & Devonshire, I. (2020). *Neuroscience for Educators - Applying Research Findings from Brain Science*.
- Desautels, L. (2020). *Connections Over Compliance: Rewiring Our Perceptions of Discipline*.
- Μπίμπου – Νάκου, & Νικηφορίδης (2016). *Νεανική Παραβατικότητα*.
- Healy, G. (2020). *15-Minute Focus: Regulation and Co-Regulation: Accessible Neuroscience and Connection Strategies that Bring Calm into the Classroom*.
- Desautels, L. L. (2020). *Intentional Neuroplasticity: Moving Our Nervous Systems and Educational System Toward Post-Traumatic Growth*.
- Porges, S. W., & Porges, S. (2021). *Our Polyvagal World: How Safety and Trauma Change Us*.
- Kolk, A. Bessel van der (2014). *Το Σώμα Δεν Ξεχνά: Εγκέφαλος, Νους και Σώμα στη Θεραπεία του Τραύματος*.
- Delahooke, M. (2020). *Beyond behaviors: Using brain science and compassion to understand and solve children's behavioral challenges*. Sheldon Press.

Πρόσθετη βιβλιογραφία

- Omer, H. (2010). *The New Authority: Family, School, and Community*. Cambridge University Press.
- Omer, H. (Μετάφραση: Γλάρος). (2014). *Ήρεμη Δύναμη (The New Authority)*. Αθήνα: Γλάρος.
- Aponte, H. J. (1976). *The Family-School Interview: An Eco-Structural Approach*. *Family Process*, 15(3), 303-311.
- Molnar, A., & Lindquist, B. (1994). *Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο: Οικοσυστημική Προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γκότσης, Η. (2019). *Η Γραμματική των Αποθεμάτων: Η Αξιοποίηση της Καταξιοτικής Συστημικής Διερεύνησης για τη Σύνδεση με τα Αποθέματα, τις Ανάγκες, τις Επιθυμίες και τα Όνειρα των Ανθρώπων*. Αθήνα: Αρμός.
- Li, L., Gow, A. D. I., & Zhou, J. (2020). The role of positive emotions in education: A neuroscience perspective. *Psychological Studies*. <https://doi.org/10.1007/s12646-024-00817-y>
- Namaziandost, E., Rezai, A., Behbahani, H. K., & Heydarnejad, T. (2025). Role of academic emotion regulation and self-compassion in EFL learners' academic motivation, growth mindset, and psychological wellness: Insights from self-determination theory. *Mindfulness Training for Adolescents: A Neurodevelopmental Perspective on Investigating Modifications in Attention and Emotion Regulation using Event-Related Brain Potentials*.
- Sanger, K. L., & Dorjee, D. (2015). Mindfulness training for adolescents: A neurodevelopmental perspective on investigating modifications in attention and emotion regulation using event-related brain potentials. *Cognition, Affect, and Behavioral Neuroscience*, 15(3), 380–395.
- Immordino-Yang, M. H. (2016). Emotion, sociality, and the brain's default mode network: Insights for educational climate, motivation, and emotion policy insights from the behavioral and brain sciences. *Behavioral and Brain Sciences*, 3(2), 211–219. <https://doi.org/10.1017/S0140525X16000955>
- Morrish, L., Rickard, N., Chin, T. C., & Vella-Brodrick, D. A. (2017). Emotion regulation in adolescent well-being and positive education. *Journal of Happiness Studies*, 19(5), 1543–1564. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9853-0>
- De Neve, D., Bronstein, M. V., Leroy, A., Truys, A., & Everaert, J. (2023). Emotion regulation in the classroom: A network approach to model relations among emotion regulation difficulties, engagement to learn, and relationships with peers and teachers. *Journal of Youth and Adolescence*, 52, 273–286.
- Structural Learning. Emotion regulation. Retrieved from <https://www.structural-learning.com/post/emotion-regulation>
- Chartered College of Teaching. Bringing cognitive neuroscience into the classroom: Some challenges and many opportunities. Retrieved from https://my.chartered.college/impact_article/bringing-cognitive-neuroscience-into-the-classroom-some-challenges-and-many-opportunities/
- American Speech-Language-Hearing Association. Teaching emotion regulation. Retrieved from <https://asatonline.org/research-treatment/clinical-corner/teaching-emotion-regulation/>
- Crisis Prevention Institute. Regulating our emotions in the classroom. Retrieved from <https://www.crisisprevention.com/blog/education/regulating-our-emotions-in-the-classroom/>